

KOPSOLĪ 65

Veidojot šo KS numuru, pārskatījām daudz notikumu un faktu, kas risinājušies gadu gaitā KS garajā ceļā līdz tā 65. gadskārtai šī gada 1. augustā. Par godu tam kā dāvana jubilejā 5. – 7. lpp. veidots atskats uz Latvijas nedzirdīgo preses attīstības ceļu.

Cienījamie KS lasītāji, pateicoties arī jums, pašlaik iznākuši jau 1107 KS numuri. Paldies visiem, kas lasa, skata, mums raksta, dalās pārdomās, iesaka tēmas un idejas, – paldies par uzticību mūsu avīzītei!

CITAS JUBILEJAS AUGUSTĀ

Pirms 70 gadiem dibināta LNB Smiltenes nodaļa (1949.14.08), un te vietā būtu pieminēt LNS Goda biedra mūžībā aizgājušā LNS Smiltenes biedrības Alūksnes grupas un ražošanas iecirkņa dibinātāja **ALFRĒDA ČABURA** nopelnus, kuram aprit 110 gadi (6. 08).

SVEICIENI

Siltu sveicienu jubilejā sūtām arī LNS Goda biedrēm **REGĪNAI RIZIKAI** un **DACEI PITERNIECI**.

Sveicam arī visus rītausmiešus, kuri ar vēl nebijušu izrādi skaisti atzīmēja sava nama pastāvēšanas faktu – "Rītausmai" šogad 50!

Uz tikšanos mūsu – NEDZIRDĪGO SVĒTKOS

Visi lūgti uz Nedzirdīgo nedēļas "Tiesības uz zīmju valodu ir visiem!" daudzpusīgiem pasākumiem 23. – 28. septembrī Rīgā un biedrību klubos.

Rezervējiet savu laiku Nedzirdīgo dienas lielkoncertam 28. septembrī pl. 13 Rīgā.

Sekojiēt informācijai par Nedzirdīgo nedēļas pasākumiem nākamajā "Kopsolī" numurā un LNS mājaslapā: www.ins.lv.

Pieredzē dalās zviedru sievietes

Maija beigās Rīgā viesojās Stokholmas nedzirdīgo sieviešu asociācija. Mums Latvijā nav šāda kluba, tāpēc tikšanās pasākumu organizēja Rīgas biedrība.

Vispirms viesi iepazinās ar LNS galveno mītni Elvīras ielā un Rīgas mācību ražošanas (MRU) ēkas vēsturi. Jadvīgas Bočkānes stāstījums par MRU un tajā redzētais izraisīja lielu interesi, jo Zviedrijā tāda veida uzņēmumu nav bijis.

Pēc tam zviedrietes sadraudzības pasākumā Rītausmā noskatījās mūsu amatiermākslinieku sagatavoto programmu un pastāstīja savas asociācijas vēsturi, kas dibināta 1896.gadā, lai palīdzētu grūtībās nonākušām sievietēm.

Asociācija arī pārdeva loterijas biļetes un vāca ziedojumus, lai nabadzīgām sievietēm nopirktu

ēdienu, apakšveļu, nodrošinātu bezmaksas zobārsta apmeklējumus utt.

Toreiz asociācijā aicināja stāties arī vīriešus un dzirdīgas sievietes, lai būtu vairāk biedru naudas, līdz ar to lielākas iespējas sniegt palīdzību tām, kurām to vajag. Piemēram, 1912. gadā bija 450 biedru, bet tagad 428.

Pat Zviedrijas princese Ingeborga (1878-1958) bija nedzirdīgo sieviešu asociācijas biedre. Viņa izprata nedzirdīgo problēmas, jo pašas vīrs bija vārdzirdīgs. Arī slavenā zviedru rakstniece, Nobela

prēmijas laureāte sieviešu tiesību cīnītāja Selma Lāgerlēva piekrita būt par asociācijas biedri.

Pateicoties sieviešu asociācijas aktivitātēm, jau 1920. gadā Stokholmas nedzirdīgo kluba viceprezidenta amatu ieguva sieviete. Savukārt Zviedrijas Nedzirdīgo savienības valdē sievietēm atļāva darboties tikai no 1944. gada.

Asociācijas vēsturē īpašu vietu ieņem ilggadējā aktīviste Vilma Rennere, kas bija pirmā nedzirdīgā priekšsēdētāja (no 1960. gada).

No 2018. gada asociācijas priekšsēdētāja

Nobeigums nākamajā lappusē

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

ir Bitana Martinella. Valdē vēl darbojas priekšsēdētājas vietniece, kasiere un sekretāre, un tā tiek ievēlēta uz 2 gadiem.

Asociācijas biedres pulcējas reizi mēnesī savās telpās, kas iegādātas 2011. gadā. 70 m² lielajā dzīvoklī tiek rīkotas dažādas aktivitātes, arī grāmatu lasītāju klubs. Asociācijas rīcībā ir pietiekami finanšu līdzekļi, jo tai mantojumu novēlējušas vairākas nedzirdīgās sievietes. Tāpēc asociācijas biedrēm tiek dāvāti vairāki pasākumi par simbolisku cenu un aktīvākajām reizi gadā ekskursija uz kādu valsti.

Tāpat asociācija tagad sniedz palīdzību Afganistānas nedzirdīgajām sievietēm.

Zviedrijā nedzirdīgo sieviešu asociācija pastāv vairākās pilsētās. Par Stokholmas asociācijas biedru var būt tikai Stokholmā dzīvojošās sievietes.

Vēl Stokholmas nedzirdīgās iepazīstināja mūs ar kampanju jeb kustību pret seksuālo vardarbību un uzmākšanos "MeToo" jeb "Es Arī". Sievietes, kas cietušas no seksuālās uzmākšanās, sociālajos tīklos dalījās savā negatīvajā pieredzē, publicējot ierakstus ar mirklībirku "MeToo" jeb "Es Arī".

Šajā kampanjā aktīvi iesaistījās arī nedzirdīgās zviedrietes, atklājot, ka viņām seksuāli uzmākušies Nedzirdīgo savienībā pazīstami vīrieši. Tā cīņa nav bijusi viegla, jo tikai 4 nedzirdīgās bija gatavas atklāti par to runāt, un viņām bija jāiztur vārdiski uzbrukumi no vīriešu puses, bet kopumā viņas izturēja.

Pasākuma noslēgumā viešņas aicināja arī mūs izveidot Nedzirdīgo sieviešu organizāciju un pasniedza mums savas Sieviešu asociācijas grāmatu un dāvanu karti 500 EUR vērtībā, ko ieskaitīs jaundibinātajā Rīgas sieviešu klubā.

Sanākušās Rīgas RB sievietes apliecināja, ka arī mums ir nepieciešams šāds klubs. Lai mums izdodas to izveidot!

Paldies bijušajai Rīgas biedrības priekšsēdētājas vietniecei Elfai Zariņai, Rehabilitācijas centram (Genovefai Ņevjadomskai, Aldim Ādamsonam, Vitai Alksnei), Jadvigai Bočkānei par šī pasākuma organizēšanu.

Īpašs paldies LNS biedrei Alīnai Likselei par iespēju tikties ar Stokholmas sieviešu asociācijas pārstāvēm un uzzināt par šīs organizācijas darbību. ▲

Inese Immure

LNS vadības kalendārs

INFORMĒ LNS PREZIDENTE SANDRA GERENOVSKA

17. JŪNIJĀ kopā ar viceprezidenti Brigitu Lazdu dalība Invaliditātes lietu nacionālās padomes sēdē. Dienas kārtībā trīs ziņojumi un to apspriešana.

1. Pastāvošais obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas (OCTA) kompensācijas mehānisms personām ar invaliditāti;
2. Aktualitātes sabiedriskā transporta pakalpojuma nodrošināšanā personām ar invaliditāti;
3. Informācija par darbības programmu "Izaugsme un nodarbinātība" un "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanai" samazināšanu.

27. JŪNIJĀ priekšsēdētāja SIVA Valsts kvalifikācijas darbu aizstāvēšanas komisijā, kurā savus kvalifikācijas darbus aizstāvēja pieci surdotulki. Kvalifikācijas darbus nokārtoja visi pieci studenti.

28. JŪNIJĀ dalība Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolas izlaidumā, sveicot nedzirdīgos absolventus ar vidējās izglītības iegūšanu un novēlot viņiem neapstāties, izvirzīt sev jaunus mērķus un tos sasniegt.

2.07. – 8.07 atvaļinājumā.

10. JŪLIJĀ SIF projektā iesaistīto atbildīgo personu sapulce. Pārrunāti turpmākie darbi.

Kopā ar Valsts pasūtījumu nodaļas vadītāju Edgaru Vorslovu tikšanās ar LM pārstāvjiem. Tika pārrunāti mūsu un citu organizāciju iesniegtie priekšlikumi grozījumiem MK noteikumiem Nr.1472 un Nr. 338.

12. JŪLIJĀ saņemta no Centrālās finanšu un līgumu aģentūras informācija, ka apstiprināti abi LNS iesniegtie Energoefektivitātes projekti.

19. JŪLIJĀ tikšanās Rīgas domē ar Labklājības departamenta Sociālo pakalpojumu administrēšanas nodaļas Sociālo pakalpojumu sektora pilngadīgām personām pārstāvjiem, kur pārrunāts jautājums par mājokļa pielāgošanu dzirdes invalīdiem. Rīgas domes Personu ar invaliditāti nevalstisko organizāciju konsultatīvā padome konceptuāli atbalstījusi mājokļa pielāgošanas mērķa grupas paplašināšanu.

Sniegta informāciju, kādus tehniskos palīg-līdzekļus apmaksā valsts un kādus neapmaksā, kādi būtu nepieciešami dzirdes invalīdiem dzīvokļa pielāgošanai.

20. – 27. JŪLIJĀ kopā ar viceprezidenti Inesi Immuri dalība Pasaules Nedzirdīgo federācijas ģenerālajā asamblejā un kongresā.

31. JŪLIJĀ sazināšanās ar Baltkrievijas Nedzir-

dīgo organizācijas pārstāvi. Uzsākta ielūguma gatavošanai 43 Baltkrievijas nedzirdīgo biedru uzņemšana k/c "Rītausma". Tikšanās notiks Starptautiskās nedzirdīgo nedēļas ietvaros 21. septembrī. Tuvākā laikā būs sīkāka informācija.

2. AUGUSTĀ tikšanās ar biedrības "Sadzirdi.lv" pārstāvjiem un diviem pārstāvjiem no Vācijas.

6. AUGUSTĀ sarīkota kārtējā LNS SIF projekta sapulce iesaistītajiem darbiniekiem.

12. – 25. AUGUSTĀ atvaļinājumā.

LNS VICEPREZIDENTE BRIGITA LAZDA

5. JŪLIJĀ piedalījās Labklājības ministrijas rīkotajā tematiskajā diskusijā "Dažādība sociālajā darbā". Diskusija bija veltīta dažādības tēmai sociālajā darbā un sabiedrībā kopumā.

16. – 18. JŪLIJĀ kopā ar sociālo rehabilitētāju Vitu Alksni un sociālo darbinieku – surdotulku Āriju Medni dalība LM organizētajā vasaras skolā sociālajiem darbiniekiem. Tēma – dažādās situācijas ikdienas darbā. Sistēmiskā pieeja un tās pamatprincipi, veidojot attiecības ar klientiem. Attiecības, kuras rada pārmaiņas. Komunikācijas nozīme attiecību veidošanā.

LNS VICEPREZIDENTE INESE IMMURE

28. JŪNIJĀ kopā ar SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" valdes locekli Lilitu Janševsku piedalījās diskusijā "Mainīsim sabiedrības DNS" Cēsu novada pašvaldības zālē.

Diskusiju organizēja Izraēlas vēstniecība Latvijā sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību, kur ar Izraēlas pieredzi dalījās Izraēlas NVO "Access Israel". Diskusijā par vides pieejamības attīstību piedalījās vairākas NVO un institūcijas, kas darbojas cilvēku ar īpašām vajadzībām labā.

7. AUGUSTĀ tikās ar LNS biedriem "Rītausmā", informējot viņus par Pasaules Nedzirdīgo federācijas ģenerālo asambleju un kongresu.

JŪLIJĀ – AUGUSTĀ Komunikācija ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) Operatīvās vadības pārvaldes Zvanu apstrādes un resursu vadības nodaļas Darba organizēšanas sektora vadītāju par 112 palīdzības nesniegšanu vienam biedram. Atklājies, ka kādā laika posmā periodiski nedarbojās īsziņu saņemšanas sistēma. Ir pieprasīts skaidrojums no firmas, kura atbild par sistēmas uzturēšanu. VUGD aicina biedrus informēt, ja kādam ir bijušas problēmas ar palīdzības nesaņemšanu, sūtot īsziņu uz 112.

Komunikācija ar LTV pārstāvjiem: pārrunātas nepilnības LTV mājaslapā sadaļā "Nedzirdīgajiem" – arhīvs vairākas dienas netika papildināts. Bija notikusi tehniska kļūme, tādēļ pārtrūkusi saturs plūsma uz nedzirdīgo sadaļu. ▲

Par stereotipiem un vardarbību pret sievieti

Tuvojas nobeigumam Rīgas pilsētā dzīvojošo nedzirdīgo sieviešu un vīriešu aptauja par vardarbību nedzirdīgo kopienā: kā nedzirdīgie cilvēki izprot, kas ir vardarbība, un vai šāda problēma pastāv arī nedzirdīgo vidū.

Aptaujas rezultāti tiks apkopoti pētījuma veidā un būs pieejami LNS mājaslapā projektus sadaļā.

Notiek sagatavošanas darbi 2 dienu praktiskajam semināram "Vardarbība pret sievieti kā viena no diskriminācijas formām. Stereotipi". Risinās semināra plāna un programmas izstrādi, izdales materiālu sagatavošanu, semināra dalībnieku piesaisti, semināra ekspertu/lektoru iesaisti u.c.

Plānots sniegt zināšanas 10 LNS darbiniekiem, t.sk. zīmju valodas tulkiem, sociāliem

darbiniekiem, sociālajiem rehabilitētājiem u.c. par stereotipiem un vardarbību pret sievieti kā vienu no diskriminācijas formām un rīcību, lai palīdzētu nedzirdīgajiem vardarbības gadījumos.

Paredzēts izskatīt, kādi vardarbības veidi, formas un sekas pastāv; kā atpazīt vardarbību; uzvedības modeļi un stereotipi; normatīvs regulējums; kā rīkoties praktiski gadījumos, kad pastāv aizdomas par vardarbību u.c. Plānots, ka apmācību praktiskā semināra laikā vadīs eksperte Sandra Freimane, psiholoģe ar vairāk nekā 15 gadu pieredzi un ārējie eksperti/attiecināmie speciālisti vardarbības jomā.

Uzsākta informatīvās kampaņas "Kas Tev jāzina par vardarbību" realizācija. Kampaņas ietvaros tiks izveidots informatīvais buklets un videokampaņa "Kas Tev jāzina par vardarbību". Informatīvais buklets būs sagatavots papīra formātā latviešu valodā, bet videokampaņa notiks latviešu zīmju valodā. Gan buklets, gan videokampaņa saturēs informāciju par to, kas ir vardarbība, kādas ir vardarbības formas, kur griezties pēc palīdzības, kādu palīdzību var saņemt no vardarbības cietuša persona LNS u.c.

Svarīgs pasākums notiks šī gada 28.sep-

tembrī – projekta ietvaros tiks organizēta paneldiskusija "Vardarbībai NĒ!". Paneldiskusijā tiks iesaistīti 100 Rīgas pilsētā dzīvojošie nedzirdīgie cilvēki bez vecuma ierobežojuma, piedalīsies LNS vadība, LNS aktīvisti, jaunieši, pārstāvji no policijas, krīzes centriem u.c.

Paneldiskusijas laikā tiks aplūkoti problēmjautājumi: 1. Vardarbība pret sievieti – izdomājums vai aktualitāte; 2. Kā vardarbība ietekmē pilsonisko līdzdalību. Paneldiskusija tiks filmēta un vēlāk tās video kopsavilkums publicēts LNS mājaslapā www.lns.lv projektu sadaļā.

Aicinām jūs sekot projekta aktivitātēm un piedalīties tajās, lai gūtu jaunas zināšanas. ▲

Raksts ir sagatavots Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas līdzfinansētā projekta "Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti" ietvaros. Par raksta saturu atbild biedrība "Latvijas Nedzirdīgo savienība".

RĪGAS DOME

Rakstu sagatavoja: Karīna Pavlova
Foto: Zigmārs Ungurs

Liepājnieki aizraujas ar ziepju vārīšanu!

Šogad LNS Liepājas RB realizē Liepājas pilsētas pašvaldības līdzfinansēto projektu "Roku rokā kopā varam!". Tā ietvaros darbojas ziepju darbnīca "Prieks darboties kopā!".

Tas ir kaut kas jauns, līdz šim vēl nebijis, un liepājnieki aizrautīgi mācās gatavot ziepes, un izrādās šis process ir visnotaļ radošs un interesants.

Jā, jā, liepājnieki paši mācās gatavot ziepes un skrubjus un darīs to līdz decembra beigām.

Kas bija īpašs šajās ziepju darbnīcas nodarbī-

bās? Galvenokārt, draudzīga atmosfēra, liepājnieku neviltoja interese, atvērtība un tieksme darboties, liela atsaucība. Katrā nodarbībā zāle bija pilna, un vairākas stundas pagāja vienkārši nemanot – ar smiekliem, jokiem un labu noskaņojumu!, pievienojot aromātām kādu no citām ēteriskajām eļļām, kā arī pievienojot krāsvielas, jūras sāli, kafijas biezumus. Liepājnieki gatavo ziepes un skrubjus, izmantojot speciālo ziepju masu no kokosriekstu eļļas, kaltētus ziedus, augļus, rīsus, auzu pārslas utt.

Ko vēl pateikt? Par savu veselību un skaistumu varam paši rūpēties arī mājās apstākļos, tas nav grūti, tas ir interesanti un ekonomiski izdevīgi.

Liepājnieki, sekojiet līdzī projekta aktualitātēm un piebiedrojieties! Mācīsimies gatavot ziepes, gēlus, skrubjus u.c. Garlaicīgi nebūs!

Plašāks raksts ar foto LNS mājaslapas sadaļā PROJEKTI.

Projektu "Roku rokā kopā varam!" finansē Liepājas pilsētas pašvaldība un līdzfinansē LNS sadarbības partneris SIA "LNS Rehabilitācijas centrs".

Rakstu sagatavoja: Karīna Pavlova
Foto: Gundega Paņko

Var pieteikties uz peldēšanu

Šogad Jelgavas pilsētas domes un LNS finansētā projekta "Būsim aktīvi un radoši!" ietvaros Jelgavas grupas biedriem no septembra būs lieliska iespēja piedalīties peldēšanas nodarbībās baseinā.

Pieteikties var jau tagad pie savas LNS Jelgavas grupas vadītājas Natālijas Felkeres.

Jelgavnieki, esiet aktīvi, nesēdēt mājās un izmantojiet šo lielisko iespēju!

Plašāka informācija lasāma LNS mājaslapas sadaļā Projekti. ▲

Festivāls LAMPA zīmju valodā

28. un 29. jūnijā Cēsīs notika Sarunu festivāls "Lampa", viens no lielākajiem valsts mēroga publiskiem pasākumiem, kura organizatori paši vērsās Latvijas Nedzirdīgo savienībā (LNS), lai noskaidrotu, kā to padarīt iekļaujošu nedzirdīgajiem apmeklētājiem. Sadarbībai ar "LAMPU" LNS nodrošināja 11 tulkus 13 diskusijām.

Īpašs prieks, ka bija tulks galvenajam pasākumam „Politiķu cepiens”, ko apmeklēja vairāk nekā 20 tūkstoši cilvēku. Bija patīkams pārsteigums, ka tā vadītājs Jānis Skutelis saspēlējās ar tulku, padarot to par līdzvērtīgu

partneri uz skatuves.

Vairāk stāsta Ieva Strode: *“Esmu ļoti priecīga par iespēju tulkot sarunu festivālā „Lampa” Cēsīs. Šī bija lieliska pieredze lielas auditorijas priekšā, kad vajadzēja analizēt situācijas un sevi, saprast, kas jāpilnveido, lai nodrošinātu kvalitatīvu tulkojumu. Sarežģītākais, manuprāt, bija „Politiķu cepiens”, kurā bija vārdu spēles, joki, asprātības. Dzirdamība uz skatuves reizēm bija ļoti apgrūtināta, jo skaļruņi bija vērsti pret skatītājiem.”*

Lai diskusijām varētu sekot arī vājdzirdīgie cilvēki, kuri neprot zīmju valodu, pēc LNS ierosinājuma „LAMPA” organizētāji uzrunāja uzņēmumu „Tilde” par iespēju izmantot runas atpazīšanas programmu, lai uz vienas skatuves runāto tekstu pārvērstu rakstu formā.

Sākotnēji bija paredzēts, ka tekstu varēs lasīt uz lielā ekrāna, kas novietots blakus runātājiem, tomēr tas nenotika un vajadzēja lasīt savā mobilajā telefonā, atverot Tildes Balss lietotni.

Kaspars Kauliņš, uzņēmuma Biznesa attīstības direktors, vairāk skaidro, kāpēc tas tā notika: *“Reālā laika titrēšanas tehnoloģija latviešu valodai vēl ir „zaļa” un tās darbību var ietekmēt ļoti daudzi t.sk. neparedzēti apstākļi. Mēs turpinām darbu šīs tehnoloģijas attīstīšanā, lai radītu stabilu risinājumu, ko varētu izmantot gan radio, gan televīzijas kanālu reālā laika transkribēšanai.”*

Pateicoties organizācijas “Apeirons” sadarbībai ar Izraēlas vēstniecību, festivāla apmeklētājiem tika sniegta informācija par zīmju valodu, par to, kā ir dzīvot nedzirdīgajam. Bija savīļojoši noskatīties, kā koris “Burtnieks”, reizē dziedot, zīmju valodā izpildīja dziesmu “Vai tu mani dzirdi”.

Izraēlas organizācijas ACCESS ISRAEL pārstāvis nedzirdīgais Yehonatan Shayovitz dalījās sāpīgajā pieredzē, kā ir nedzirdīgajam augt dzirdīgo ģimenē un iet dzirdīgo skolā bez zīmju valodas. Lai nedzirdīgie varētu dzīvot pilnvērtīgu dzīvi, zīmju valoda ir nepieciešama visur. **Jo vairāk sabiedrība zinās par nedzirdīgajiem un zīmju valodu, jo lielākas iespējas iekļaujošākai sabiedrībai.** ▲

Inese Immure

Nedzirdīgo kultūras festivāls

4. – 7. jūlijā Reimsā, Francijā norisinājās 9. starptautiskais Nedzirdīgo kultūras un mākslas festivāls Clin d'Oeil.

Tas aizsākās 2003. gadā un notiek reizi divos gados ar mērķi atklāt nedzirdīgo mākslas un kultūras savdabību un daudzveidību zīmju valodā. Četrās dienās to apmeklēja daudzi tūkstoši zīmju valodas lietotāju no visas pasaules, tostarp ap 30 mūsējie no Latvijas un citām valstīm.

Festivāla programma plaša: teātris, kino, performances, ielu teātris, dejas, burvju māksla, darbnīcas, konferences, standu izstādes, bērnu nodarbības un nakts party. Atklāšanas ceremoniju vadīja slaveni nedzirdīgie šovmeņi: John Maucere (ASV) un Dawn Jani Birley (Kanāda). Uzstājās daudzi ievērojami cilvēki, tostarp Reimsas mērs Arnaud Robinet un Kanādas ministrs politikas un publikas lietās

Vincent Klassen, jo šogad šī festivāla patrons ir Kanādas valsts.

Notika sešas teātra izrādes: “Melnas bungas” (Kanāda), “W&M” (Francija), “Vagīnas monologs” (Somija), “Raudošas rokas” (Norvēģija), “Mājas” (Zviedrija) un “Off Kilter” (Anglija). Ārkārtīgi profesionāli sagatavotas izrādes starptautiskās zīmēs! Maģisko pasauli skatītājiem atvēra slaveni nedzirdīgie iluzionisti Matt un Liliana Morgan no ASV. Brīnumu viņiem gan daudz!

Galvenā festivāla laukumā nepārtraukti demonstrēti pavisam 30 daudzveidīgi ielu teātra numuri no dažādām pasaules valstīm. Tajos bija iekļautas īsas izrādes (skeči, performances, pantomīmas, improvizācijas u.c.) bērniem un pieaugušajiem, nedzirdīgo anekdotes, deju šovi, vizuālās valodas (visual vernacular) etīdes, balonu, perkusiju un ziepju burbuļu šovi un citi. Izcēlās ķīniešu deju demonstrējumi.

Apmeklētāji vairāk iesaistījās brazīliešu un hip hop deju nodarbībās. Pārsteidzoši tas, ka visos žanros piedalījās tikai nedzirdīgie amatieri un profesionāļi. Iespaidīgi. Īpašā vietā risinājās plašas nodarbības bērniem.

Kinomākslas žanru pārstāvēja 29 dažādas filmas – animācijas filmām sekoja dokumentālās, jauniešu un beigās arī mākslas filmas. Tēmu loks samērā plašs – vērsti uz nedzir-

dību un nedzirdīgajiem. Par labāko filmu tika atzīta amerikāņu Boba Hiltermāna filma “Šis ir Eds”, kas saņēma 1000 eiro balvu.

Daudzi stendi apmeklētājiem piedāvāja iespēju pirkt, pasūtīt, konsultēties par dažādām precēm un pakalpojumiem nedzirdīgajiem to skaitā dažādi tehniskie palīgīdzekļi ar aktualizētām tehnoloģijām, tulku servisa pakalpojumi, veselības pieejamības iespējas (piemēram, ārkārtas gadījumos), nedzirdīgo tūrisma piedāvājumi, plašs grāmatu klāsts un mākslinieku darbi, nedzirdīgo masu mediji, suvenīri, organizāciju prezentācijas u.c.

Neizpalika arī ekskluzīvu automašīnu un motociklu izstāde, kā arī varēja vērot populāru pavāru ēdienu gatavošanu.

Visvairāk apmeklētas bija nakts party ballītes, kur uz lielas skatuves ar prožektoriem uzstājās dīdžejs Nico di Marco (ASV), mūziķi Sean Forbes un Beethoven's Nightmare (ASV), Signmark (Somija), deju grupa “DefYonce” (Vācija) u.c. Gan pa dienu, gan pa nakti darbojās daudzas ēdināšanas bufetes, kurās ēdājus apkalpoja nedzirdīgie (viņiem piederošie uzņēmumi).

Jāatzīst, interesantu lietu un iespēju bija patiešām daudz! Bija vērts turp doties un vērot paša acīm labi organizēto, daudzpusīgo nedzirdīgo mākslas un kultūras saietu. ▲

Ivars Kalniņš

Latvijas nedzirdīgo preses vēsturiskās attīstības ceļš

Raksts veltīts laikraksta "Kopsolī" 65. gadskārtai (1.08).

Par nedzirdīgo preses pirmsākumiem var uzskatīt vairākus Valmieras Kurlmēmo skolas izdevumus 1923. –1929. gadā, kā arī Vidzemes Kurlmēmo biedrības laikrakstu „Kurlmēmo Dzīve” (1930 – 1940). Tālāko nedzirdīgo preses attīstību pārtrauca 2. pasaules karš.

No Apkārtraksta līdz "Kopsolī"

Pēckara gados nedzirdīgo prese sāka atjaunoties, jo iepriekš paveiktais netika aizmirsts, un aktīvākie nedzirdīgo kopienas biedri nereti izteica vēlēšanos, lai pašiem nedzirdīgajiem būtu pašiem savs laikraksts.

Laikraksta izdošana tad dažādu iemeslu dēļ vēl nebija iespējama. Tāpēc nedzirdīgo biedrības aktīvistis Jānis Bariss 1954. gadā ierosināja izlaist informatīvu ziņojumu lapu – biļetenu, kas regulāri ziņotu par pašreizējo nedzirdīgo dzīvi un darbību Latvijā.

LNB CV prezidija locekļi šo ideju apsveica un nolēma izdot informatīva veida apkārtrakstu, reizi mēnesī to nosūtot visām Latvijas Nedzirdīgo biedrības nodaļām.

Ar 1954. gada 1. augustu LNB valde sāka katru mēnesi izdot un izsūtīt apkārtrakstu LNB nodaļām par ievērojamākajiem notikumiem nedzirdīgo dzīvē, sniedza galveno informāciju par ražošanu, kultūru, sporta dzīvi utt.

Šis datums turpmāk tika uzskatīts par visu toreizējo LNB/LNS informatīvo apkārtrakstu, informatīvo biļetenu kā pirmsākuma atskaites punktu – tādējādi šogad laikrakstam "Kopsolī" aprit 65 gadi. Bet pakavēsimies vēl nedaudz pagātnē!

Apkārtraksts nebija domāts kā laikraksts, bet gan kā biļetens, kurā īsi informēts par svarīgākajiem notikumiem biedrības saimnieciskajā un kultūras dzīvē. Protams, humora vai satīras teksti šādā biļetenā nebija un nevarēja būt. To varēja darīt tikai vēlāk, kad tika saņemta atļauja pašiem iespiest savu pilntiesīgu avīzi.

Galvenais atbildīgais par publicēto in-

formāciju un tās izplatīšanu bija Jānis Bariss, un viņam tas bija īpaši svarīgs uzdevums, jo toreiz daudzi nedzirdīgie, kas dzīvoja laukos, nemaz nezināja, ka Latvijā pastāv tāda biedrība, ko tā dara un kā palīdz nedzirdīgajiem.

LNB Centrālā valde nolēma šo apkārtrakstu pavairot vairākos simtos eksemplāru ar īpašu iekārtu – rotatoru un tos regulāri izsūtīt visiem nedzirdīgajiem ar aicinājumu stāties Nedzirdīgo biedrībā. Tādā veidā tika izziņots arī LNB nodaļu un pirmorganizāciju adreses.

Ar laiku lasītāji rosināja, lai apkārtrakstam nebūtu tik oficiāls nosaukums, bet cits daiļskanīgāks nosaukums. Redakcija un biedrības vadība tam piekrita un šo ideju atbalstīja, aicinot izdomāt avīzei jaunu nosaukumu, lai laikraksts, sākot ar 1960. gada janvāri, varētu iznākt ar jaunu nosaukumu.

2010. gada 15. septembrī iznācis 1000. numurs! Informācijas centra darba grupa (2009 – 2013) projekta „Klusuma pasaule” ietvaros: no kreisās – Juris Grundulis, Gunta Birnīte, Inese Immure, Zigmārs Ungurs, Pēteris Villsters, Ilze Kopmane, Irīna Kristoforova, Ivars Kalniņš

Redakcijai tika iesūtīti vairāk nekā 40 dažādi priekšlikumi. Bet lasītāju vērtējumam nodeva 5 piemērotākos nosaukumus: Atbalss, Dzirkstele, Jaunā Dzīve, Kopsolī, Mūsu Balss.

1959. gada 22. decembrī pēc 5 gadu iznākšanas LNB Centrālās valdes prezidijā apkārtrakstam tika apstiprināts pašu lasītāju izvēlēts jauns nosaukums – „KOPSOLĪ” un par tā atbildīgo redaktoru iecelts līdzšinējais laikraksta tehniskais darbinieks Eduards Štāls.

Nākamās izmaiņas

1970. gadā sakarā ar vajadzību taupīt papīru valdība likvidēja vairāku uzņēmumu un organizāciju laikrakstus. Tika pārtraukta arī LNS laikraksta izdošana. Bet biedrības vadībai izdevās pierādīt, ka nedzirdīgajiem ļoti nepieciešams savs laikraksts, un jau no tā paša gada novembra atjaunots ikmēneša izdevums – šoreiz gan ar nosaukumu "Informācijas Biļetens".

Līdz 1990. gadam avīze iznāca latviešu un krievu valodā. Nosaukumu "Kopsolī" izdevās atjaunot 1988. gadā.

Redaktori 65 gadu periodā: Jānis Bariss, Eduards Štāls, Pauls Lūdums, Valda Lediņa, Arnolds Pavlins, Ilze Rudusa (tagad Kopmane).

Interesants fakts, ka ārpus izdevuma „Kopsolī” LNB katrai nodaļai bija arī sava sienas avīze: Rīgas MRU „Mūsu dzīve”, Rīgas MRU sveču ceļam „Liesmiņa”, Rīgas klubam „Dzirkstele”, Daugavpils nodaļai „Daugaviņa”, Rēzeknes nodaļai „Kosmoss”, Ventpils nodaļai „Dzintarjūra”, Valmieras nodaļai „Rītausma”, Pļaviņu nodaļai „Mūsu druva”, Liepājas nodaļai „Liepājnieks”, Smiltenes nodaļai „Dzidrais avots”.

Sienas avīzēm bija bagāts saturs, pašu noformējums, glīti zīmējumi. Regulāri notika skates un labākajām sienas avīžu redakcijām tika piešķirtas balvas to ikgadējās skatēs, ko organizēja "Kopsolī".

Atgriešanās un jaunas iespējas

No 1988. gada 1. marta ar LNB vadības neatlaidīgu nostāju atjaunots LNS izdevuma lasītāju pašu izvēlētais nosaukums – „Kopsolī”. Ir noiets ceļš ar daudziem izaicinājumiem un pārmaiņu grūtībām, apgūtas jaunas prasmes un iespējas, piedaloties daudzu projektu realizācijā. Pats lielākais un ietekmīgākais no tiem četru gadu garumā bija "Klusuma pasaule" – kopš tā laika šis LNS periodiskais izdevums „Kopsolī” nemainīgi iznāk reizi mēnesī 4 krāsu izpildījumā un tā izdošana uzticēta LNS Informācijas nodaļai.

Ikdienas praksē ieviestas jaunas metodes informācijas nodrošināšanai attālināti.

Kopš 2017. gada visi, kuriem LNS biedru reģistra datu bāzē uzrādīta sava e-pasta adrese, kārtējo laikraksta numuru saņem elektroniski un bez maksas. "Kopsolī" par maksu var abonēt arī Latvijas Pastā tāpat kā citus preses izdevumus.

Jaunums! „Kopsolī” 2019. gada numuru apskatus zīmju valodā pamazām gatavo un ievieto LNS mājaslapā.

Vairāki tūkstoši dažāda satura grāmatu iespiests ar „KS” logo, un tās visas atradušas ceļu pie lasītājiem (1996 –2008), tādējādi uzlabojot materiālo bāzi laikraksta izdošanai tieši tad, kad tas bija visvairāk nepieciešams.

Sagaidot un aizvadot "KS" cienījamo 65 gadu darba jubileju, vēlēsim tam neizsīkstošu radošu garu un drošu soli tālākajā gaitā pie saviem lasītājiem! ▲

Līga Pauniņa

Foto: no LNS Informācijas nodaļas arhīva

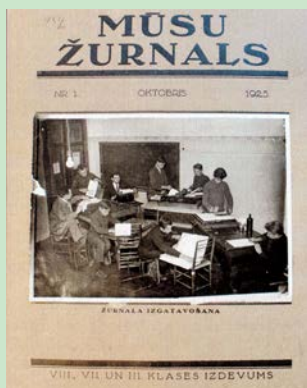
Latvijas nedzirdīgo preses vēsturiskais ceļš

Pirmsākums

Par nedzirdīgo preses pirmsākumiem var uzskatīt Valmieras Kurlmēmo skolas izdevumus.

“Mūsu Skolas Žurnāls” (1923–1924), adresēts skolēniem un viņu vecākiem, iznāk mašīnrakstā, pavairojot kopējot.

“Mūsu Žurnāls” (1925–1927), drukāts tipogrāfijā; “Mūsu Avīze” (1927–1929).

Skolēni drukā "Mūsu Žurnālu" (1925) Valmieras Valsts kurlmēmo skolā

Izdevums “Kurlmēmo dzīve”

Kad 1929. gadā nodibinājās Vidzemes Kurlmēmo biedrība, radās nepieciešamība izdot vēl plašāku preses izdevumu un tā tapa avīze “Kurlmēmo Dzīve” (1930 – 1940), adresēts visas Latvijas nedzirdīgajiem, izplatīts caur skolām.

„Kurlmēmo Dzīve” paveica nozīmīgu darbu Latvijas nedzirdīgo dzīvē, apkopojot vērtīgus vēsturiskos materiālus, vienojot nedzirdīgos kopīgo problēmu risināšanā cīņā par savu dzīves apstākļu uzlabošanu.

Laikraksts reģistrēts Iekšlietu ministrijā 1929. g. februārī kā periodisks izdevums.

Redaktori:

Pirmais redaktors
Ernests Ulmanis
(1930 – 1933)

Paulis Kunstmanis
(1933 – 1938)

Hugo Tērauds
(1938 – 1940)

Reinhalds Bērziņš (nedzirdīgs) bija avīzes “Kurlmēmo Dzīve” tehniskais veidotājs – savā darba vietā (kā tipogrāfijas burtlicis) salika un iespieda nedzirdīgo avīzi.

Turpmākā LNB/LNS preses attīstība

Visu pārtrauca karš. Pagāja 14 gadi, kamēr atjaunoja nedzirdīgo preses izdošanu.

1954. gada 1. augustā iznāca Latvijas Nedzirdīgo biedrības izdevuma “Apkārtraksts” 1. numurs (1954. –1955. gadā tas bija mašīnrakstā, redaktors Jānis Bariss).

Sekoja “Informācijas Bijetens”: 1955. – 1959. gadā (turpmāk visi iespiesti tipogrāfijā).

No 1960. gada 20. janvāra līdz 1970. gadam iznāk „Kopsoli” (pirmais numurs ir 1/34, redaktors Eduards Štāls). No 1970. gada marta līdz novembrim avīzes izdošana pārtraukta – 8 mēnešus.

Atkal “Informācijas Bijetens”: 1971. – 1987. gadā, pēc tam “Kopsoli”: no 1988.gada.

NO 1954. GADA PRESES IZDEVUMU 6 REDAKTORI:

Jānis Bariss
no 1954.g.

Eduards Štāls
no 1960.g.

Pauls Lūdums
no 1969.g.

Valda Lediņa
no 1976.g.

Arnolds Pavlins
no 1978.g.

Ilze Kopmane
no 1982. g.

GEORGS PORŠŠ (LNS Goda biedrs, brīvprātīgais korektors)

Ar visu sirdi, gudro prātu un aso atmiņu no paša pirmā numura bija cieši līdzās "KS" līdz mūža galam.

Kopsoli dzīvo tālāk...

Uztīcamie KS līdzgājēji no kreisās – Inese Immure, Ilze Kopmane, Georgs Poršš, Brigīta Aldersone (Lazda), Jautrīte Groma (2000)

Starptautisks nedzirdīgo izdevumu redaktoru seminārs (Baltijas un citas PSRS republikas, Polija, Bulgārija – 1989)

Daudzi tūkstoši grāmatu ar KS logo atraduši ceļu pie lasītājiem (1996 – 2008)

Pirmā "KS" noorganizētā tūristu grupa Parīzē – 1995

2010. gada 15. septembrī iznācis 1000. numurs!

Pieredzes apmaiņā Igaunijas Nedzirdīgo biedrībā (2009)

“Rītausmai” – 50

Latvijas Nedzirdīgo biedrības Centrālās valdes prezidijā pirmoreiz saruna par kultūras nama celtniecības nepieciešamību un iespējām to veikt notika 1963. gadā. Par to CV informēja priekšsēdētājs Paulis Timermanis.

Valde lēma – Rīgā jāuzceļ nedzirdīgo kultūras nams Jūrmalas gatves un Kandavas ielu krustojumā.

Un sākās darbs! Tika nojauktas dažas šai vietā esošās privātās mājas un rezervēta zemes platība arī sporta zāles būvei.

Laikraksts “Kopsoli” veica aptauju par piemērotāko nosaukumu topošajam LNB kultūras namam. Bija iesniegti 50 priekšlikumi, no kuriem balsošanai izvirzīja četrus: ATMODA, RĪTAUSMA, SAULE, VIENĪBA.

Vislielāko piekrišanu guva divi nosaukumi: “Rītausma” un “Vienība”. Galu galā Centrālās valdes prezidijs nobalsoja par “Rītausmu”.

1969. gada 19. jūlijā republikānisko kultūras namu “Rītausma” svinīgi atklāja Rīgā, Kandavas ielā 27, un joprojām tā ir lielākā kultūras iestāde nedzirdīgajiem Latvijā.

Liels nopelns kultūras nama uzcelšanā bija LNB Centrālās valdes priekšsēdētājam P. Timermanim. Viņš palicis LNB/LNS vēsturē un nedzirdīgo ļaužu atmiņā ne tikai kā šī kultūras nama krusttēvs, bet daudzu citu labu iniciatīvu autors un īstenotājs ražošanas, sociālā un kultūras jomā.

Pirmais direktors bija Jānis Bariss, viņš bija atbildīgs par nama celtniecību jau no pirmā iemūrētā ķieģeļa līdz atklāšanai un tālākai darbībai.

Kultūras nams apkalpoja nedzirdīgos ne tikai Rīgā un visā Latvijā, bet arī apkārtējos iedzīvotājus – tāda bija izpildu komitejas pavēle. Darbojās ļoti daudz pulciņu gan nedzirdīgajiem, gan dzirdīgajiem bērniem un pieaugušajiem. Daudzos plašos pasākumus varēja rīkot, pateicoties LNB uzņēmumu peļņai, kas nodroši-

nāja arī kultūras nama uzturēšanu.

Par “Rītausmas” direktori visilgāk un visradošāk nostrādāja **Vija Šaberte** (1977 – 2000) – viņas 23 darba gados spilgtākais notikums bija pirmais skaistumkonkurss “Mis LNS – 95”.

Daudzus gadus Rītausmā nostrādāja tulce **Jaurīte Groma**. Rīdnieku vidū vispopulārākais pasākums bija “Jaurītes ziņas”. Visu mūžu radošā darbā aizvadījusi režisore, nedzirdīgo teātra māmuļa

Elvīra Elksne, izaudzinot arī savu pēcteci – tagadējo režisori Dzintru Kukšu. Atmosfērā laikā darba apjomi un attiecīgi arī štati strauji

samazinājās sakarā ar pārejas laika grūtībām valstī un LNS krīzes situāciju uz izdzīvošanas robežas.

1994. gadā LNS valde nolēma kultūras namu turpmāk saukt par LNS kultūras centru (KC) “Rītausma”.

1996. gada vasarā notika organizēts sprādziens, un KC nama stūrī tika izrauts pamatīgs robs, izbiruši stikli ne tikai ēkas fasādē, bet arī blakus esošās mājās. Sprādziens bija savstarpēja izrēķināšanās, vērsta pret nama nomniekiem.

No 2000. līdz 2010. gadam KC direktore **Maruta Pīterniece** krīzes laikā tomēr prata uzturēja nedzirdīgo kultūras dzīvotspēju – notika dažādi pasākumi, pašdarbības kolektīvu mēģinājumi, tradīciju svinības, festivāli utt.

No 2010. līdz 2012. gadam “Rītausmas” direktore bija **Brigita Aldersone** (tagad Lazda), pēc tam to daļēji nomā pārņēma LNS Rehabilitācijas centra sociālo pakalpojumu izpildei.

“Rītausmas” galvenie darbības virzieni – brīvā laikā aktivitātes (dažādi interešu pulciņi un mākslinieciskās pašdarbības pulciņi, atpūtas un izklaides aktivitātes, kā arī izglītojošie un informatīvie pasākumi – lekcijas un jaunākā informācija zīmju valodā, tikšanās ar dažādu organizāciju pārstāvjiem.

Visus šos gadus “Rītausmā” darbojas nedzirdīgo teātra kolektīvs – drāmas ansambļa režisore **Dzintra Kukša** no 1987. gada, jauniešu deju kolektīvs – deju grupas vadītāja **Dana Kalpiņa – Geida** no 2002. gada, arī tautas deju kolektīvs – vada **Aldis Ādamsons** no 2010. gada..

Kopš dibināšanas brīža teātra kolektīvs iestudējis neskaitāmas izrādes zīmju valodā, ar savu mākslu priecējis skatītājus visā Latvijā. Nedzirdīgie darbojušies arī estrādes deju kolektīvā, melodeklamāciju mīļotāji iestudējuši neskaitāmas populāras dziesmas zīmju valodā.

No 2014. gada namā darbojas SIA LNS Rehabilitācijas centra Dienas centrs “Rītausma”, kura **darbību daļēji finansē Rīgas domes Labklājības departaments**. Dienas centra pakalpojumus saņem Rīgā dzīvojošie nedzirdīgie.

Paslaik namam nav sava direktora. Saimnieciskās lietas ir SIA “LNS Nekustamie Īpašumi” pārziņā. Daudzas telpas iznomātas.

Noslēgumā – no redakcijas. Pirms 50 gadiem uzceltais kultūras nams neapšaubāmi pozitīvi ietekmējis un vairojis šobrīd esošo bagātīgo nedzirdīgo kultūras mantojumu. Atliek vien minēt, kāds tas būtu bez daudzu nedzirdīgo otrajām mājām – “Rītausmas”, kuras pastāvēšanai šogad aprit pusgadsimts. ▲

Līga Pauniņa

Foto: Līga Pauniņa un no LNS arhīva

Par to, kāpēc nedzirdīgie raud

Tuvojoties 50 gadu atcerei, kopš uzcelts un sācis darboties LNS kultūras nams/ centrs „Rītausma” šovasar ar Rīgas Domes finansiālu atbalstu tika izveidots un skatītājiem 19. jūnijā pasniegts krāšņš uzvedums. Režisore ar radošo grupu izvēlējās asprātīgu veidu, kā izrādes tapšanā var piedalīties visi Rītausmas amatiermākslas kolektīvu dalībnieki – aktieri un dejotāji.

Rītausmiešu jaunā deju uzveduma „Nedzirdīgie arī raud” pamatā ir dejas salsa&bačata, kas ir viena no romantiskākajām, seksuālākajām un kaislīgākajām Latīņamerikas sociālajām dejām. Rītausmas jaunieši vēlējas šo deju apgūt, un tas arī viņiem izdevās ar lielisku deju pedagogu palīdzību.

Uzveduma sižeta veidošana

Sižets tika veidots, ņemot par pamatu dalībnieku atmiņās saglabātos notikumus no gadu gadiem skatītiem Latīņamerikas seriāliem. **Deju meistarei Danai Kalpiņai – Geidai** radās doma pasniegt uzvedumu meksikāņu seriāla formā. Viņa sadalīja lomas un

veidoja dejas skaņā ar sižetisko līniju, piemērojot tās seriāla saturam un galveno varoņu emocionālajam stāvoklim.

Režisore Dzintra Kukša visus notikumus savija vienotā sižetā, un to deju iestudējumos atklāja deju kolektīva vadītāja Dana Kalpiņa – Geida, konsultējoties ar horeogrāfu **Mārtiņu Jansonu**. Savukārt par izrādes dalībnieku tērpiem parūpējās **apgērbi dizaina speciāliste**

Madara Indriksone, kura pati ir nedzirdīga un arī piedalījās izrādē kā dejotāja. Tērpus aktieriem piemeklēja arī vairāki brīvprātīgie, īpaši **Inguna Māra Čauna**.

Kaislība, mīlestība un iekāre...

Tā ir dejas starp sievieti un vīrieti, kas norisinās intīmā gaisotnē, kad nekas cits nav svarīgi kā tikai dejas, sajūtas un tuvums. Sieviete ir jāparāda sava seksuālā pievilcība un šarms, bet vīrietim caur mīlestību pret sievieti jāapliecina savs spēks un vīrišķība.

Lai padarītu to atraktīvāku un vieglāk uztveramu, nācās skatuvē radīt filmēšanas laukumu, kur darbojas “režisors” un visi “teh-

niskie darbinieki”, ar ironiju un humoru parādot mūsu pašu radītos priekšstatus, kā šis filmēšanas process, iespējams, varētu notikt.

Prieks, ka visi aktieri izprata uzdevumu, pieņēma šo ideju un ar aizrautību realizēja.

Vienas stundas laikā skatuvē tiek “uzfilmētas” filmas 12. sērijas, kurās atainotas meksikāņu seriālu varoņu kaislības, mīlas jūtas, traģēdijas un, protams, tam visam seko laimīgas beigas.

Nedzirdīgo kultūras dzīve jaunā skatījumā

Izrādē „Nedzirdīgie arī raud!” notikumi atklājas jaunā rakursā – latīņamerikāņu deju ritmos savienojumā ar sakāpinātām emociju spēlēm. Horeogrāfija tapa, sadarbojoties ar “M&M” deju studijas vadītājiem, kuri pasniedz salsu un bačatu. Tā pamazām nedzirdīgie jaunieši iepazīšies ar šo jauno deju ritmiem, pamatsoļiem un specifiku. To spilgti apliecināja galveno lomu tēlotāji: **Dace Vingre, Sergejs Soklakovs, Lilīta Logina** un citi aizrautīgie izrādes dalībnieki. ▲

Dzintra Kukša, Dana Kalpiņa-Geida

Foto: Zigmārs Ungurs

LNS mājaslapā var noskatīties rītausmiešu inovatīvās izrādes “Nedzirdīgie arī raud” videoierakstu – pirmizrāde notika šī gada 19. jūnijā.

Izrāde tika sagatavota Rīgas domes līdzfinansētā projekta “Deju uzvedums “Seriāls uz skatuves – “Nedzirdīgie arī raud”” ietvaros.

Vērtējumi

AINĀRS OSMANIS: “Šoreiz priekšnešums bija atšķirīgs no visām citām iepriekšējām nedzirdīgo izrādēm. Man patika, ka bija vairāk kustību, vairāk zīmju valodas, kas atēloja aktieru emocijas. Arī dejas labi atklāja emocionālās situācijas.

Aizgāju uz šo izrādi tāpēc, ka gribēju ko jaunu ieraudzīt, un to arī ieraudzīju. Par novitāti vēstīja jau izrādes nosaukums: “Nedzirdīgie arī raud”.

GENOVEFA ŅEVJADOMSKA: “Tā bija vēl pie mums neredzēta pirmizrāde – viegli uztverama, ar emocionāliem aktieriem. Jaunums bija arī tas, ka izrādē laiku pa laikam iesaistījās un līdzdarbojās tulce Rota, pat dejojā. Rītausmieši bija iemācījušies Latīņamerikas dejas – kolosālas kustības!

Man izrāde patika! Cik varēju priest par apkārtējiem skatītājiem, lielākajai

daļai arī patika.”

DACE VINGRE: “Katru reizi kad spēlēju izrādēs, ir interesanti un kaut kas jauns, šoreiz bija par meksikāņu tēmu. Mēs spēlējām izrādi uz skatuves, bet reizē tas bija arī kā filmēšanas laukums. Emociju bija daudz – prieki, asaras, sāpes, izmisums. Starp citu, arī bačatu iemācīties nemaz tik viegli nebija.”

LILITA LOGINA: “Izrādes ideja pieder gan Dzintrai, gan Danai, viņas mums, jauniešiem, stāstīja, par ko tā ir, un es to sapratu, jo kādreiz skatījos meksikāņu seriālus un patika viņu karstās sarunas, emocijas, apģērbi. Tad domāju, ka būtu forši tajā visā piedalīties.

Pirms tam režisores gribēja man dot bagātu un nabago draudzenes (tā kā viltnece, kura aprunā abas puses) lomu. Bet Dzintrai vēlāk radās cita ideja un viņa iedeva man režisores lomu.

Man vajadzēja parādīt, ka esmu bezkaunīga, iedomīga, tāda, kurai patīk kritizēt, ka viss nav labi utt. Man šī loma kaut kā nevisai patika, jo likās, ka es nevarēšu būt tik sliktā, tik skaļa un rupja – tomēr es to spēju un izrādes dienā atdevu visu savu enerģiju, izdomāju visādas dullības, ko teikt, ko radīt un sekoju visam līdz, lai uz skatuves būtu interesanti.

Man pašai tā režisores loma bija interesanta, kaut kas jauns, jo nu es varēju brīvi improvizēt, uz vietas izdomāt kaut ko smieklīgu vai asprātīgu pateikt. Pats labākais, ka man nekas nebija jāiemācās no galvas, jo varēju darīt, ko gribu, kā jau režisore – izdomāt, kaut ko pamainīt, kaut ko pateikt, palaist kādu muļķīgu vārdu vai vienkārši parādīt emocijas. Mani gandarī jaunā pieredze, kuru ieguvu šajā lomā.”

Auto vadīt mācīsies jau sestā grupa

Autoskolā “Mobilizing” vadītāja apliecību ieguvuši jau aptuveni 35 – 40 cilvēki ar dzirdes traucējumiem un viņi visi par iegūto vadītāja apliecību ļoti priecīgi, jo nu varēs braukt gan ar mehānisko, gan ar automātisko pārnese kārbi. Interviju sniedz autoskolas dibinātāja un vadītāja SANTA BEITĀNE.

Kā sākās jūsu darbošanās autoapmācības jomā?

Kad strādāju autoskolā “CREDO”, pie mums atnāca mācīties Aiga, vādzirdīga sieviete. Viņa gandrīz nedzirdēja, bet runāja. Mēs labi sapratāmies. Aiga iemācīja man dažus vārdus zīmju valodā. Tas raisīja interesi strādāt ar nedzirdīgām personām. Pieteicos LNS zīmju valodas kursus. Jau pavisam drīz pie manis Aiga atsūtīja citu nedzirdīgu sievieti. Tā tas sākās.

2010. gadā sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru izveidoju apmācību kursu personām ar dzirdes traucējumiem.

Kā radās ideja par autoskolu MOBILIZING?

2012. gadā ekonomiskās krīzes laikā dzīve mani aizveda uz Agliju, tomēr 2014. gadā atgriezās – strādāju atkal par instruktoru autoskolā, Mani kolēģi zināja, ka protu strādāt ar nedzirdīgiem cilvēkiem. Man zvanīja no citām autoskolām, vai varu apmācīt nedzirdīgos. Skraidīju pa vairākām vietām. Tas bija neērti man un tiem nedzirdīgiem cilvēkiem, kuri meklēja iespēju mācīties.

Sarunāju tikšanos ar LNS prezidenti Sandru Gerenovsku. Norunājām, ka LNS man palīdzēs informēt nedzirdīgus cilvēkus par iespējām mācīties autoskolā. Tā radās “Mobilizing”. Liels paldies LNS par atbalstu!

Kāpēc jūsu autoskola tik draudzīga

tieši nedzirdīgajiem?

Nedzirdīgie var atrasties visi vienkopus savā vidē. Strādāt kopā ar tulku. Pati mācu praktisko braukšanu. Praktiskās nodarbībās izmantoju tehnisko zīmju valodu.

Nevaru teikt, ka protu zīmju valodu kā surdotulks, bet gadu gaitā, to, kas nepieciešams apmācībai, esmu apguvusi praktiski, strādājot ar nedzirdīgam personām. Apmācībās esam kā viena liela ģimene. Pastāvam viens par otru. Atbalstām un stiprinām cits citu.

Kāda ir starpība, kad apmāca nedzirdīgu kursantu un dzirdīgu?

Vairāk atkarīgs no cilvēka rakstura, cik viņš spēj uztvert mācīto kopumā. Manā pieredzē ir daudz gadījumu, kad nedzirdīga persona auto vadīšanu apgūst ļoti ātri – 10 – 15 braukšanu laikā, un ir tādi, kas pēc dabas ir lēnāki un nevar visu tik ātri uztvert. Vidēji cilvēkiem nepieciešamas 20 – 25 braukšanas. Grūtāk iet tiem, kam pāri 40 gadiem..

Amerikāņi kādā pētījumā konstatējuši, ka nedzirdīgie ir labāki auto vadītāji nekā dzirdīgie ... Ko liecina jūsu pieredze?

Piekrītu, ka nedzirdīgiem cilvēkiem ir labāka perifērā (sānu) redze. Zīmju valodas

zīmes viņi var redzēt pat, ja tās rāda tuvu pie ķermeņa. Iespējams, pieredzējuši nedzirdīgie autovadītāji redz vairāk nekā dzirdīgie.

Pastāstiet, lūdzu, kā veicas nedzirdīgajiem kursantiem?

Nedzirdīgie autovadīšanas prasmes apgūst dažādā vecumā. Dažam tikai paliks padzīti, citam 55. Mācās gan sievietes, gan vīrieši. No puišiem vairāk mācās jaunie, tie, kam 18 – 30, bet dažiem arī 40+.

Dāmas saņemamas arī pāri 50 gadiem. Prasmes ir dažādas. Vecāka gadagājuma cilvēkiem bez iepriekšējas pieredzes braukšanas apmācība ir īsts pārbaudījums. Grūti veicas ar manevrēšanu, jo cieši iekeras stūrē. Jūk darbības ar pedāļiem. Tomēr visi, kas cieši apņemas, sasniedz rezultātu un ir ļoti priecīgi. Viss nav viennozīmīgi. Dažkārt arī jauniem ne viss ātri padodas. Nav tādas konkrētas lietas, kas dzirdīgajiem padodas labāk un nedzirdīgajiem sliktāk. Lielākā daļa nedzirdīgo

kursantu ir prātīgi. Tomēr dažreiz gadās kāds “skrējējs”.

Nedzirdīgajiem Latvijā joprojām nav atļauta kravas auto vadīšana, lai gan daudzi grib. Kā jūs to komentētu?

Domāju, ka nedzirdīgs cilvēks var vadīt kravas auto, ja tas ir moderni aprīkots un palīdz droši pārvietoties. Latvijas ekonomiskajos apstākļos šādu auto nav daudz, tāpēc arī ir ierobežojums. Vaina nav nedzirdēšanā, bet tehnikā un tehniskajos risinājumos, kas Latvijā ne vienmēr ir pieejami. Manā praksē ir gadījumi, ka ātrās palīdzības transportlīdzeklis ļoti pēkšņi nogriež ceļu. Skaņas signāls ir, bet grūti saprast, no kuras puses tas skan. Ja nedzird, var būt smagas sekas.

Vai paplašināsiet Mobilizing darbību, piemēram, izveidojot drošas braukšanas kursu/apmācību?

Šobrīd apmācības notiek Rīgā, bet jau rudenī plānots uzsākt apmācības Valmierā un pakāpeniski vēl dažās Latvijas pilsētās. **Rīgā 6. grupa plānota 21. augustā** trešdienās, piektdienās no pl. 18.00 līdz 22.05.

Ir plānots instruktora darbam apmācīt vādzirdīgu personu, kas spētu labi sarunāties zīmju valodā un varētu arī sarunāties ar dzirdīgajiem. **Lai mācītos par praktiskās braukšanas instruktoru**, ir jābūt koledžas izglītībai un 3 gadu praktiskai pieredzei vadīšanā, kā arī jābūt savaldīgam un stabilam cilvēkam. Kā tautā saka, ar stipriem nerviem.

Plānots arī piedāvāt tūrisma cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti, gan ar dzirdes, gan ar kustību traucējumiem. Pašlaik notiek maršrutu izpēte visās trijās Baltijas valstīs. Galvenā problēma ir visu veidu vides pieejamība. Tas neattiecas tikai uz kustību ierobežojumiem. Ir viesnīcas un apskates vietas, kuras ir draudzīgas nedzirdīgām personām, jo ir iespējams izsaukt surdotulku, bet vairumā gadījumu tas nav iespējams. Ir jādomā citi risinājumi.

Ko jūs darāt ārpus Mobilizing? Kādi hobiji? Ko darījat šovasar?

Strādāju ļoti daudz. Cenšos attīstīt uzņēmumu. Esmu mamma diviem bērniem. Meita ir pieaugusi, bet dēls vēl audzināms. Man ir divi hobiji. Ceļošana un astroloģija. Pēc dabas esmu analītiķe. Man patīk izzināt lietas, redzēt soli priekšā un saprast, kāpēc notiek tā, kā notiek.

Visiem labu veiksmi! Uz tikšanos! ▲

Zigmārs Ungurs

Foto no S. Beitānes personiskā arhīva

Par surdotehnisko palīglīdzekļu piegādi

Jūlijā SIA "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs" parakstīja līgumu ar 3 firmām par surdotehnisko palīglīdzekļu piegādi 2019. gadā.

Ar SIA "Medaudio" noslēgts līgums par tālruņa ar pastiprinātāju **Amplicomms PowerTel96** (3. attēlā) un galda modinātājpulksteņa ar vibrēšanas signālu **Amplicomms TCL 400** (1. attēlā) piegādi.

Ar SIA "Art-Zal" noslēgts līgums par skaņas indikatora ar gaismas signālu piegādi. Komplektā ietilpst dūmu detektors un durvju zvans vai ierīce bērna raudu vai telefona zvanu uztveršanai ar diviem uztvērējiem – gaismas un vibrāciju (**Humantechnik**,

5. attēlā).

Ar SIA "KK-trade" noslēgts līgums par kabatas modinātājpulksteņa ar vibrēšanas signālu **GeerMac WAKE 'n' SHAKE VOYAGER** (2. attēlā), komunikatoru **Bellman MAXI** (4. attēlā) un indukcijas cilpas **Humantechnik Earis A-4101-0** (6. attēlā) piegādi. ▲

Inese Immure

Sakaru kompānija BITE piedāvā jaunu pakalpojumu

Bite

Ja mobilais internets, tad pie Bites!

Bite piedāvājums LNS biedriem.

Izmanto izdevību – lieto jebkurā vietā Latvijā, Bites mobilo internetu bez datu apjoma ierobežojuma.

Tev pieejams **par 75% izdevīgāk.**

22.50
€/mēn.

5,63*
€/mēn.

**INTERNETS
UN ZVANI BEZ
APJOMA
IEROBEŽOJUMA**

Zvani un SMS bez papildu maksas Latvijas teritorijā uz Bites, LMT, Tele2 un TET tīkliem, kā arī Eiropā, izņemot zvanus uz speciālajiem numuriem citiem paaugstinātās maksas pakalpojumiem.

EDUARDS KALVE, Klientu piesaistes menedžeris
Eduards.Kalve@bite.lv, +371 25544415

Nodrošināts 8.5 GB internets, atrodies Eiropas Savienības valstīs.

SVARĪGI! Šo jauno piedāvājumu tehniski nav iespējams izmantot tiem LNS biedriem, kas pieslēgušies iepriekšējam piedāvājumam.

Izīņu Bites piedāvājuma izmantošanai varat saņemt pie sava biedrības vadītāja vai sociālā rehabilitētāja. Pakalpojumi darbību nodrošina Bite Latvija izsniegta SIM karte.

Pasākumi biedrībās septembrī

LIEPĀJĀ

- 3.,10.,17.,24.09 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats
 3.,10.,17.,24.09 pl. 13 Jaunumi LNS mājas lapā un videoziņās
 5.,12.,19.,26.09 pl. 18 IP "Dejosim, dziedāsim!"
 8.22.09 pl. 12 Ziepju darbnīca
 14.09 pl. 13 Atzīmēsim Nedzirdīgo dienu rudenīgā gaisotnē!

ALŪKSNE

- 3.09 pl. 12 Pārrunas
 6.09 pl. 12 Laikrakstu apskats
 24.09 pl. 12 IK "Briedums"
 27.09 pl. 12 Tematiskais pasākums, veltīts Nedzirdīgo dienai

SMILTENĒ

- 5.09 pl. 12 Atpūtas pasākums "Smiltenes biedrības dzimšanas dienā"
 12.09 pl.12 Informācijas diena
 26.09 pl. 12 Tematiskais pasākums, veltīts Nedzirdīgo dienai

JAUNPIEBALGĀ

- 14.09 pl. 12 Tematiskais pasākums, veltīts Nedzirdīgo dienai"

VENTSPILĪ

- 2.,16.,30.09 pl. 18 Filma par Černobiļas notikumiem
 5.12.,26.09 pl. 11 Laikrakstu un žurnālu apskats
 9.09 pl. 18 Tēva diena
 14.09 pl. 14 Ventspils RB dzimšanas diena un Nedzirdīgo diena
 19.09 pl. 11 Pārrunas "Jaunumi pasaulē"
 23.09 pl. 18 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi

RĒZEKNĒ

3. 09 pl. 12 Zīmju valodas diena
 5.09 pl. 12 Apaļā galda diskusijas ar pašvaldību pārstāvjiem
 10.09 pl. 12 Avīžu un žurnālu koplasišana
 12.09 pl. 11 IK „Saimniecīte” „Jaunākā recepte”
 17.09 pl. 12 Mutvārdu žurnāls „Gribam visu zināt”
 19.09 Sakopšanas talka Ančupānu kapos

24.09 pl. 12 Par mums – nedzirdīgajiem kā sabiedrības daļu

26.09 pl. 12 Nedzirdīgo prasmju – darbu izstāde

DAUGAVPILĪ

- 3,26.09 pl. 13 Laikrakstu apskats
 5.09 pl. 13 Info par nedzirdīgo dzīvi
 9.,16.,23.09 pl. 10 Nūjošanas nodarbība
 10.09 pl. 12 Apmeklējums "Sakopsim savu LNS Goda biedru atdusas vietas"
 12.09 pl. 11 Kulinārijas nodarbība
 17.09 pl. 13 IK "Nezinīši"
 19.09 pl. 11 Konditorijas nodarbība
 24.09. pl. 13 Lekcija

VALMIERĀ

- 3.,10.,17.,24.09 pl. 15,30 Dejas
 5.,12.,19.,26.09 pl. 11 Vizuālā māksla
 5.09 pl. 14 Laikrakstu apskats
 7.09 pl. 7 Pieredzes apmaiņas brauciens uz Alūksni
 12.09 pl. 14 Jaunākās ziņas par Alūksnes grupu
 14.09 pl. 12 Mums svētki – boccia
 19.09 pl. 12 Diskusija SIF projektā
 26.09 pl. 14 IK Ingas virtuve

KULDĪGĀ

- 3.10.,17.,24.09 Deju un kustību darbnīca
 4.09 Sieviešu klubiņš
 6.09 Konkurss "Labākais sēņotājs"
 9.09 Tēva diena
 12.,19.,26.09 Vizuālā un mākslas darbnīca
 14.09 Vispasaules Nedzirdīgo diena
 18.09 Avīžu koplasišana
 30.09 Miķeļdiena

RĪGĀ

- 4., 11., 18.,25. 09 pl. 16,30 Par aktuāliem notikumiem Latvijā un pasaulē
 14.09. pl. 16,30 Izglītojošs pasākums par bērnu tiesībām

21.09 Ekskursija pa Vidzemi

JELGAVĀ

14.09 pl.12 Nedzirdīgo diena

PLAVIŅĀS

14.09 pl.12 Nedzirdīgo diena

TUKUMĀ

7. 09 pl. 11 Draudzības spēles ar jelgavniekiem

Mīļi sveicam!

Cienījamie septembra jubilāri! Atcerieties, ka latviešu tautas sakāmvārds vēsti: Labas dienas raksti akmeņi, sliktas – smiltis, tad tev vienmēr labi ies!

Rīgas biedrībā

- 3.09 NIKOLAJS ZEĻENOVŠ
 4.09 VERA SMIRNOVA
 8.09 NATĀLIJA ABDUNA
 8.09 PILVI VASIĻĒVSKA
 13.09 DZINTRA DAUBARE
 15.09 ALĪNA BERGMANE-LĪKSELE
 16.09 MISHATS RUSMANIS
 18.09 ZIGRĪDA ŽIŅĢE
 23.09 AIVARS NIKLASONŠ
 30.09 JOLANTA FEDOTOVA

Kuldīgas biedrībā

19.09 JĀNIS LIEPIŅŠ

Daugavpils biedrībā

- 3.09 MARIJA IVANOVA
 14.09 RITA SĻEPČENKO

Ventspils biedrībā

11.09 ILGVARS KRŪMIŅŠ

Baltijas ceļš – tiešraidē zīmju valodā!

23. augustā plkst. 18 : 55 LTV 1 sāksies tiešraide no Brīvības pieminekļa, kur svinīgā pasākumā atzīmēs Baltijas ceļa trīsdesmitgadi. Šo raidījumu tiešraides režīmā ar zīmju valodu varēs skatīties LTV interneta platformā www.lsm.lv.

Līdzjūtības

† Mūžībā aizgājis mūsu biedrs **ALBERTS BOŽE** (4. 06. 1941 – 2. 07. 2019).

Izsakām līdzjūtību sievai **Vinetai Božei**. Lai vieglas smiltis!

Ventspils biedrība

† Mūžībā devusies Rīgas RB biedre **VILHELMĪNE OSTROVSKA** (3. 09. 1932 – 3. 07. 2019).

Sēru vēsts

Mirusi mūsu mīļā **ANTONIJA BIRJUKOVA** (1947. 15. 01 – 2019. 13. 08). Dusi mierā! Tevi pieminot, skumstot, mīlot, tavi tuvākie: Elīta un Egīls Smalķi ar ģimeni: Simona ar meitiņām un Evita ar vīru un dēliem.

Nākamais numurs 18. septembrī